

SRR 6/2024 rd

**STATSRÅDETS REDOGÖRELSE TILL RIKSDAGEN
OM FÖRSVARSMAKTENS DELTAGANDE I UPPGIFTER I NATOS KOLLEKTIVA FÖRSVAR I
FREDSTID 2025**

Statsrådet överlämnar till riksdagen en redogörelse enligt 3 § i lagen om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet (418/2017) om Försvarsmaktens deltagande i uppgifter i Natos kollektiva försvar i fredstid 2025.

Uppgifter i Natos kollektiva försvar i fredstid

Uppgifterna i Natos kollektiva försvar i fredstid är en viktig del av Natos grundtanke, enligt vilken alla allierade förbereder sig på att stödja varandra i genomförandet av avskräckning och försvar inom hela alliansens område. Rysslands anfallskrig mot Ukraina och den förändring som till följd av det har skett i Europas säkerhetsläge har ökat betydelsen av uppgifterna i Natos kollektiva försvar i fredstid.

Viktiga uppgifter i Natos kollektiva försvar i fredstid är de framskjutna markstyrkorna (*Forward Land Forces*, FLF), de stående flottstyrkorna (*Standing Nato Maritime Group*, SNMG, och *Standing Nato Mine Counter Measures Group*, SNMCMG) och luftbevakningen (*Air Policing*, *Air Shielding*). Genom att upprätthålla dessa funktioner i fredstid visar Nato sin beredskap och försvarsförmåga.

Nästan alla Natoländer deltar i uppgifter i det kollektiva försvaret i fredstid antingen genom stående bidrag eller genom regelbunden rotation. År 2024 deltog Försvarsmakten inom ramen för Natos kollektiva försvar i fredstid i uppgifter inom Natos stående minröjningsstyrka på Östersjön, Nordsjön och Norska havet samt i *Air Shielding*-uppgifter i Rumänien, Bulgarien och på Svarta havet.

Natos förstärkta framskjutna närvaro inrättades 2016 i de baltiska länderna och Polen som en reaktion på den försämrade säkerhetssituationen. När Ryssland inledde anfallskriget mot Ukraina i februari 2022 stärkte Nato de nuvarande stridsförbanden och inrättade fyra nya stridsgrupper i Ungern, Slovakien, Bulgarien och Rumänien, vilket innebär att Nato har framskjutna markstyrkor i alla länder längs alliansens östra delar förutom i Finland och Norge.

År 2022 beslutade de allierade att öka stridsförbandens storlek från bataljoner (300–1 000 soldater) till brigader (2 000–5 000 soldater). Samtidigt har man utvecklat dem från trupper inom den förstärkta framskjutna närvaron till markstyrkor inom det framskjutna försvaret.

Natos stående flottstyrkor består av fyra styrkor. Nato har två stående fartygsstyrkor (*Standing NATO Maritime Groups*, SNMG 1 och 2) och två stående minröjningsstyrkor (*Standing Nato Mine Countermeasures Groups*, SNMCMG 1 och 2), som kan användas snabbt i olika krissituationer. De stående flottstyrkorna leds av Alliansens marintaktiska ledning (*Allied Maritime Command*, MARCOM) och står i enlighet med Nordatlantiska rådets beslut till förfogande för alla Natos uppgifter från övningar till operationer inom alliansens hela marina ansvarsområde. Flottstyrkorna är multinationella, integrerade marina styrkor som står i omedelbar beredskap.

Natos luftförsvar sköts genom *Air Policing*- och *Air Shielding*-verksamheten. *Air Policing*-uppgifterna är en del av verksamheten för Natos integrerade luft- och robotförsvar i fredstid, genom vilken man sörjer för bevakningen av luftrummet och reagerar på eventuella kränkningar av luftrummet. Den nationella beredskapsverksamheten för övervakning och trygghet av den territoriella integriteten liknar till sitt verksamhetssätt Natos *Air Policing*-uppgifter.

Natos *Air Shielding*-operationer är försvarsuppgifter och de är en del av alliansens stärkta avskräckning och försvarsberedskap i alliansens östra delar. I *Air Shielding*-verksamheten ingår utöver den beredskapsverksamhet som beskrivs ovan (*Air Policing*) patrullflygningar med bestyckade plan samt övningar och skapandet av avskräckning.

Finlands förhållningssätt till deltagandet i uppgifter i Natos kollektiva försvar i fredstid

Deltagande i uppgifter i Natos kollektiva försvar i fredstid hör till de allierades verksamhet och är en viktig del av Finlands verksamhetsprofil som medlemsland i Nato. För Finland är det viktigt att konkret visa engagemang och ansvarstagande i fråga om alliansens avskräckning och försvar i enlighet med 360-gradersperspektivet inom hela alliansens område. Deltagandet i uppgifterna är en del av alliansens bördefördelning.

De allierades aktiva deltagande i uppgifter i Natos kollektiva försvar i fredstid signalerar om enighet och stärker avskräckningen. Deltagandet i uppgifter i Natos kollektiva försvar i fredstid bör ses som en del av de allierade ländernas normala verksamhet, där militära resurser ställs till alliansens förfogande för genomförande av avskräckning och försvar. Samtidigt har deltagandet konsekvenser för Finlands internationella förbindelser och för våra utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska partnerskap. Deltagandet i uppgifter i Natos kollektiva försvar i fredstid är ett av de sätt på vilka Finland stöder alliansens åtgärder för att stärka säkerhetsmiljön.

Deltagandet i fartygsstyrkans och minröjningsstyrkans uppdrag på Östersjön, Nordsjön och Nordatlanten är ett tecken på ansvarstagande i synnerhet för säkerheten i vårt närområde. Finland har konsekvent framhåvt att vårt Natomedlemskap ökar stabiliteten i Östersjöområdet. Deltagande 2025 är en fortsättning på deltagandet 2024 i Natos stående flottstyrkas verksamhet och visar således långsiktigt stöd för alliansens kollektiva åtgärder för att stärka säkerhetsmiljön i närområdet.

Deltagandet i *Air Policing*-uppgifter på Island, Nordostatlantien och Norra ishavet är ett konkret uttryck för nordiskt samarbete, utvidgar Finlands verksamhetsprofil och stärker Natos verksamhetsförmåga i norr (High North). Att ge signaler om den militära förmågan är en strategiskt viktig del av avskräckningen. Beaktandet av den strategiska betydelsen av det nordliga området i alliansen är förenligt med Finlands mål.

Det viktigaste innehållet i och målen med deltagandet 2025

Försvarsmakten har för avsikt att inom ramen för Natos kollektiva försvar i fredstid delta i uppgifter inom den stående fartygsstyrkan SNMG1 med högst 40 personer 2025. I detta ingår deltagande med ett fartyg av Hamina-klass på Östersjön, Nordsjön och Nordatlanten under högst en månad 2025 samt eventuellt deltagande i stabsuppgifter på styrkans ledningsfartyg inom Natos marina ansvarsområde med högst 4 soldater under 2025. Försvarsmakten har också för avsikt att delta i uppgifter inom den stående minröjningsstyrkan SNMCMG1 med högst 40 personer 2025. I detta ingår deltagande med ett fartyg av Katanpää-klass på Östersjön, Nordsjön och Nordatlanten under högst tre månader 2025 samt eventuellt deltagande i stabsuppgifter på styrkans ledningsfartyg inom Natos marina ansvarsområde med högst 4 soldater under 2025. Dessutom har Försvarsmakten för avsikt att delta i *Air Policing*-uppgifter på Island, Nordostatlantien och Norra ishavet med en avdelning flygplan bestående av högst två jaktplan och tre reservflygplan samt högst 50 personer under tre veckor i februari-mars 2025.

Avsikten är att beslut om deltagande ska fattas med stöd av lagen om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet. Avsikten är inte att i detta skede delta i Natos markstyrkor.

Deltagande i uppgifter inom Natos stående fartygsstyrka SNMG1 på Östersjön, Nordsjön och Nordatlanten

En av de viktigaste uppgifterna för Natos stående fartygsstyrka SNMG1 är att visa beredskap och därigenom stödja genomförandet av Natos avskräckning och försvar samt att delta i

sjöövervakning. Styrkan svarar i första hand för övervakningen och skyddet av strategiskt viktiga havsrutter på Östersjön, Nordsjön och Nordatlanten. Styrkans stående uppgifter omfattar sedvanliga åtgärder som fartyg vidtar i fredstid, genom vilka Nato visar sin beredskap, ökar sin avskräckning och samövar sina styrkor. SNMG1-styrkans normala operativa verksamhet består av Natos och de allierades nationella övningar som genomförs i insatsområdet samt av hamn- och underhållsperioder mellan dessa. Dessutom stöder styrkan Natos utvecklings- och försöksverksamhet. Fartygen anlitar Natos underhållssystem och nationella underhållssystem.

Styrkan leds från ett ledningsfartyg av en befälhavare som utnämnts till denna uppgift av befälhavaren för Alliansens marintaktiska ledning och som stöds i uppgiften av en stab. I uppdraget kommer fartyget av Hamina-klass som en del av Natos stående fartygsstyrka SNMG1 att genomföra maritima operationer inom ramen för de uppgifter som styrkan beordrats. Fartygets uppgifter är desamma som för hela styrkan. Vid en eventuell kris står styrkan också i beredskap att vidta åtgärder för att hantera krisen inom sitt insatsområde. I detta fall är det också möjligt att fartyget av Hamina-klass under deltagandet är en del av Natos snabbinsatsstyrka.

Avsikten är att Försvarsmaktens högst en månad långa deltagande med ett fartyg av Hamina-klass i uppgifter inom Natos stående fartygsstyrka SNMG1 på Östersjön, Nordsjön och Nordatlanten ska bestå antingen av en enda tidsperiod eller av en helhet av flera tidsperioder under 2025. Ett deltagande som genomförs på detta sätt möjliggör flexibel samordning av den nationella verksamheten och deltagandet i Natos fartygsstyrka.

Dessutom kan högst fyra soldater delta i stabsuppgifter på styrkans ledningsfartyg under 2025 också vid andra tidpunkter än när fartyget av Hamina-klass deltar i uppgifter inom SNMG1. Insatsområdet för soldaterna på ledningsfartyget omfattar hela alliansens marina ansvarsområde, det vill säga Atlanten, Östersjön, Nordsjön, Medelhavet och Svarta havet. Deltagandet i stabsuppgifter möjliggör en flexibel samordning av det nationella deltagandet samt av planeringen av uppgifterna för fartyget av Hamina-klass.

Avsikten är att högst 40 personer deltar i uppgifter inom SNMG1-styrkan, inklusive fartygspersonalen på fartyget av Hamina-klass samt de personer som eventuellt deltar i stabsuppgifter för styrkan på ledningsfartyget. Deltagandet ska enligt planen genomföras med stabspersonal, stamanställd fartygspersonal och med avtalsbundna soldater som anställs ur reserven.

Försvarsmakten kan dra tillbaka styrkan från uppdraget om detta krävs med tanke på det nationella försvaret.

Deltagande i uppgifter inom Natos minröjningsstyrka SNMCMG1 på Östersjön, Nordsjön och Nordatlanten

I uppgifterna inom Natos stående minröjningsstyrka SNMCMG1 ingår minröjning, röjning av krigstida sjöminor, deltagande i Natos övningar, andra nationella och multinationella övningar, övningar mellan fartyg eller fartygsstyrkor, övningar i att röra sig på minfarliga områden, utveckling av minröjningstaktiken och minröjningsdoktrinen samt deltagande i sjöövervakning. Styrkans främsta operationsområden är Östersjön, Nordsjön och Nordatlanten. Styrkans stående uppgifter omfattar sedvanliga åtgärder som fartyg vidtar i fredstid, genom vilka Nato visar sin beredskap, ökar sin avskräckning och samövar sina styrkor. SNMCMG1-styrkans normala operativa verksamhet består av Natos och de allierades nationella övningar som genomförs i operationsområdet samt av hamn- och underhållsperioder mellan dessa. Fartygen anlitar Natos underhållssystem och nationella underhållssystem.

Styrkan leds från ett ledningsfartyg av en befälhavare som utnämnts till denna uppgift av befälhavaren för Natos marintaktiska ledning och som stöds i uppgiften av en stab. I uppdraget som en del av Natos stående minröjningsstyrka SNMCMG1 kommer fartyget av Katanpää-klass att

genomföra maritima operationer inom ramen för de uppgifter som styrkan beordrats. Uppgifterna handlar i huvudsak om minröjning. Utöver den huvudsakliga uppgiften ska fartyget delta i skapandet av en marin lägesbild för operationsområdet, skydda sjöförbindelserna och undervattensinfrastrukturen, genomföra övningar samt vara en signal om Natos förmågor. Deltagandet av fartyget av Katanpää-klass ska enligt planen genomföras i första hand på Östersjön och i de fall styrkans verksamhet förutsätter det också på Nordsjön och Nordatlanten, med beaktande av fartygsklassens begränsningar för användningen. Vid en eventuell kris står styrkan också i beredskap att vidta åtgärder för att hantera krisen inom sitt insatsområde. I detta fall är det också möjligt att fartyget av Katanpää-klass under deltagandet är en del av Natos snabbinsatsstyrkor.

Avsikten är att Försvarsmaktens högst tre månader långa deltagande med ett fartyg av Katanpää-klass i uppgifter inom Natos stående minröjningsstyrka SNMCMG1 på Östersjön, Nordsjön och Nordatlanten ska bestå antingen av en enda tidsperiod eller av en helhet av flera tidsperioder under 2025. Ett deltagande som genomförs på detta sätt möjliggör flexibel samordning av den nationella verksamheten och deltagandet i Natos minröjningsstyrka.

Dessutom kan högst fyra soldater delta i stabsuppgifter på styrkans ledningsfartyg under 2025 också vid andra tidpunkter än när fartyget av Katanpää-klass deltar i uppgifter inom SNMCMG1. Insatsområdet för soldaterna på ledningsfartyget omfattar hela alliansens marina ansvarsområde, det vill säga Atlanten, Östersjön, Nordsjön, Medelhavet och Svarta havet. Deltagandet i stabsuppgifter möjliggör en flexibel samordning av det nationella deltagandet samt av planeringen av uppgifterna för fartyget av Katanpää-klass.

Avsikten är att högst 40 personer deltar i uppgifter inom SNMCMG1-styrkan, inklusive fartygspersonalen på fartyget av Katanpää-klass samt de personer som eventuellt deltar i stabsuppgifter för styrkan på ledningsfartyget. Deltagandet ska enligt planen genomföras med stabspersonal, stamanställd fartygspersonal och med avtalsbundna soldater som anställs ur reserven.

Försvarsmakten kan dra tillbaka styrkan från uppdraget om detta krävs med tanke på det nationella försvaret.

Deltagande i Natos Air Policing-uppgifter

Avsikten är att Försvarsmaktens deltagande i Natos *Air Policing*-uppgifter på Island, Nordostatlanten och Norra ishavet ska pågå i tre veckor och infalla under februari-mars 2025.

I luftbevakningens beredskapsverksamhet (*Air Policing*) som genomförs från Island ingår övervakning av lägesbilden för området samt identifieringsflygningar, övervakningsflygningar och flygningar för trygghet av den territoriella integriteten i enlighet med Natos grunder för att reagera.

Insatsområdet är Island, Nordostatlanten och Norra ishavet, vilka är en del av Natos nordliga *Air Policing*-område (*Air Policing Area NORTH, APA NORTH*). I praktiken genomförs verksamheten dock på Island och i närheten av Islands kust på områden som sträcker sig till Nordostatlanten och Norra ishavet.

Deltagandet genomförs med högst två F/A-18-jaktplan och tre reservflygplan. Den finländska avdelningens storlek är högst 50 personer. Deltagarna utgörs av stampersonal och eventuellt avtalsbundna soldater som anställs ur reserven.

Uppdraget utförs under ledning av Natos militära ledningsstruktur. Nato ges ledningsansvaret för att använda den finländska avdelningen för *Air Policing*-uppdrag, inklusive tillhörande bruk av

vapenmakt. Detta innebär att beslut som hänför sig till bruket av vapenmakt fattas med stöd av de befogenheter som Nordatlantiska rådet har godkänt.

Avtalsarrangemangen, inklusive arrangemangen för värdlandsstöd, utreds närmare för närvarande.

Försvarsmakten kan dra tillbaka styrkan från uppdraget om detta krävs med tanke på det nationella försvaret.

Bruk av vapenmakt

I 12 a § i lagen om försvarsmakten (551/2007) föreskrivs det om behörighet och användning av maktmedel vid lämnandet av internationellt bistånd eller deltagande i samverkan och i annan internationell verksamhet. Enligt paragrafens 1 mom. har den personal som deltar i lämnandet av internationellt bistånd eller i samverkan vid utförande av uppdrag den behörighet som grundar sig på folkrätten och som bestäms av den som begär internationellt bistånd eller en part i samverkan samt rätt att använda de maktmedel som är nödvändiga med tanke på uppdraget. Maktmedel får endast användas i den mån och så länge de är behövliga med tanke på uppdraget, godtagbara i förhållande till uppdragets mål och förenliga med de regler om användning av maktmedel som har fastställts för uppdraget. Bestämmelser om excess vid användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen (39/1889).

I verksamheten för Natos stående flottstyrkor (SNMG och SNMCMG) iakttas de befogenheter som godkänts av Nordatlantiska rådet (*Nato Rules of Engagement*, ROE) utifrån vilka det för fartygsstyrkan har formulerats en egen order om användning av maktmedel som gör det möjligt för dem att tillgripa vapenmakt för att skydda den samlade flottstyrkans verksamhet för hot som den utsätts för. Samma regler för användning av maktmedel gäller både SNMG1 och SNMCMG1.

För eventuell användning av vapenmakt på nationalstaternas territorialvatten ansvarar alltid den nationalstat som äger territorialvattnet, utom när det rör sig om omedelbart självförsvar.

I Natos *Air Policing*-verksamhet iakttas de befogenheter som Nordatlantiska rådet har godkänt (*Nato Rules of Engagement*, ROE). Enligt Försvarsmakten motsvarar befogenheterna de befogenheter enligt Finlands nationella lagstiftning som utövas vid övervakningen och tryggheten av den territoriella integriteten.

I *Air Policing*-verksamheten ger Nato ROE jaktplanen befogenhet att använda minsta möjliga våld inom Natos ansvarsområde, som i detta fall omfattar Islands luftrum. De finländska F/A-18-jaktplanen är under uppdragen utrustade på samma sätt som vid den nationella övervakningen av luftrummet.

Säkerhetsläge och riskbedömning

Verksamheten inom Natos stående flottstyrkor utsätts inte för något särskilt hot i jämförelse med normal internationell övningsverksamhet eller normala nationella uppgifter för att övervaka och trygga den territoriella integriteten. De mest sannolika riskerna hänför sig till händelser som äventyrar säkerheten under operationen, insjuknanden eller olycksfall i sjötjänst, särskilt under svåra sjöförhållanden på Nordsjön och Nordatlanten. Underrättelsehotet mot verksamheten är emellertid konstant och hotnivån är hög, särskilt i fråga om personbaserad underrättelseinhämtning i hamnar.

Det direkta militära hotet på Östersjön, Nordsjön och Nordatlanten bedöms för närvarande vara på låg nivå. Västs militära närvaro och aktivitet drar till sig motåtgärder från Ryssland. Förändringar i säkerhetsläget på Östersjön är också möjliga.

Den allmänna risknivån vid deltagandet i *Air Policing*-uppdraget på Island inom ramen för Natos kollektiva försvar i fredstid motsvarar risknivån för de uppgifter för övervakning och tryggnad av den territoriella integriteten som genomförs i Finland. Att det förekommer provokationer i samband med patrulleringsuppdrag inom luftbevakningen är möjligt, om än osannolikt, och i fråga om Finland avviker de inte från de andra allierade länderna. Förutom provokationer kan det också förekomma oprofessionell flygverksamhet.

I ett säkerhetsläge som eventuellt kan komma att skärpas kan man inte utesluta direkta militära hot mot Natos flottstyrkor eller mot den styrka som utför *Air Policing*-uppgifter.

Kostnaderna för deltagandet

Kostnadsberäkningen avseende marinens deltagande med ett fartyg av Hamina-klass i Natos kollektiva försvar i fredstid på Östersjön, Nordsjön och Nordatlanten i uppgifter inom den stående fartygsstyrkan samt i uppgifter inom staben för styrkan uppgår till cirka 0,7 miljoner euro, vilket innefattar personalkostnader till ett belopp av 0,3 miljoner euro och materielkostnader till ett belopp av 0,4 miljoner euro.

Kostnadsberäkningen avseende marinens deltagande med ett fartyg av Katanpää-klass i Natos kollektiva försvar i fredstid på Östersjön, Nordsjön och Nordatlanten i uppgifter inom den stående minröjningsstyrkan samt i uppgifter inom staben för styrkan uppgår till cirka 2,7 miljoner euro, vilket innefattar personalkostnader till ett belopp av 1 miljon euro och materielkostnader till ett belopp av 1,7 miljoner euro.

Kostnadsberäkningen avseende Finlands deltagande med en avdelning av flygvapnets jaktplan i Natos kollektiva försvar i fredstid på Island, Nordatlanten och Norra ishavet i *Air Policing*-uppgifter uppgår till cirka 1 miljon euro, vilket innefattar personalkostnader till ett belopp av 0,5 miljoner euro och logistikkostnader till ett belopp av 0,5 miljoner euro.

Deltagandet i Natos kollektiva försvar i fredstid finansieras med anslag under försvarsministeriets förvaltningsområde. Behovet av tilläggsanslag till följd av deltagandet behandlas i samband med beredningen av tilläggsbudgeten.

Rättslig grund och beslutsfattande

Enligt 12 § 1 mom. i lagen om försvarsmakten kan Försvarsmakten lämna en annan stat, Europeiska unionen eller en internationell organisation bistånd som hör till Försvarsmaktens verksamhetsområde samt delta i samverkan med en annan stat, Europeiska unionen eller en internationell organisation eller i annan internationell verksamhet med beaktande av målsättningen för och principerna i Förenta nationernas stadga och av andra folkrättsliga regler.

I lagen om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet föreskrivs det om beslutsfattandet i olika betydelsefulla situationer som avser internationellt bistånd och internationellt samarbete. Med stöd av 1 § tillämpas lagen på beslutsfattande om lämnande av internationellt bistånd till en annan stat, till Europeiska unionen eller till en internationell organisation samt på samverkan med en annan stat, Europeiska unionen eller en internationell organisation.

Lagen om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet tillämpas enligt dess 1 § på beslutsfattande om lämnande av internationellt bistånd och samverkan, i fråga om bistånd eller verksamhet

- 1) som grundar sig på artikel 222 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,
- 2) som grundar sig på artikel 42.7 i fördraget om Europeiska unionen,
- 3) som inbegriper betydande militära resurser,
- 4) som kan inbegripa användning av militära maktmedel,
- 5) som är betydelsefullt i utrikes- och säkerhetspolitiskt hänseende, eller
- 6) som är vittsyftande och principiellt viktigt.

I Försvarsmaktens deltagande i uppgifter inom Natos stående fartygsstyrka och inom Natos minröjningsstyrka samt i Natos *Air Policing*-uppgifter år 2025 rör det sig om verksamhet som kan inbegripa användning av militära maktmedel på det sätt som beskrivs ovan. De fartyg från marinen och jaktplan från flygvapnet som utför uppgifterna är beväpnade. Deltagandet är betydelsefullt i utrikes- och säkerhetspolitiskt hänseende.

Avsikten är att republikens president med stöd av 2 § 1 mom. i lagen om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet och utifrån statsrådets förslag till avgörande ska fatta beslut om Försvarsmaktens deltagande, i överensstämmelse med 1 § 1 mom. 4 och 5 punkten i den lagen, i uppgifter i Natos kollektiva försvar i fredstid 2025.

Enligt 3 § i lagen om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet ska statsrådet innan ett beslut enligt 2 § fattas höra riksdagens utrikesutskott, om biståndet eller verksamheten kan inbegripa användning av militära maktmedel. Om beslutet gäller en särskilt krävande situation, ska statsrådet höra riksdagen genom att förelägga den en redogörelse i saken innan beslut fattas.

I vilken ordning riksdagen ska höras bestäms av insatsens faktiska karaktär (RP 72/2016 rd). Enligt regeringspropositionen betraktas som en särskilt krävande situation till exempel bistånd som inbegriper militära maktmedel när bedömningen är att det med beaktande av omständigheterna i aktionsområdet innebär betydande risker att genomföra biståndet. Redogörelseförfarandet är också då nödvändigt när det är fråga om att lämna eller begära militärt maktmedelsbistånd med stöd av EU:s klausul om ömsesidigt bistånd. När det ska avgöras i vilken ordning riksdagen ska höras bör det enligt regeringens proposition göras en övergripande lägesbedömning och också målen, uppdragen och tillvägagångssättet beaktas. I regeringens proposition konstateras det att den till innehållet vida bestämningen ”särskilt krävande situation” för behandling av militärt maktmedelsbistånd i riksdagens plenum i praktiken ska tolkas och tillämpas i ett brett perspektiv på det sätt som grundlagsutskottet har förutsatt, så att riksdagens möjligheter att påverka säkerställs (GrUU 54/2005 rd, s. 5–6).

Deltagande i den stående fartygsstyrkans uppgifter på Östersjön, Nordsjön och Nordatlanten, i den stående minröjningsstyrkans uppgifter på Östersjön, Nordsjön och Nordatlanten och i *Air Policing*-uppgifter på Island, Nordostatlanten och Norra ishavet inom ramen för Natos kollektiva försvar i fredstid bör betraktas som en i 3 § i lagen om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet avsedd särskilt krävande situation. Utifrån en risk- och hotbedömning medför verksamheten i nuläget inga betydande risker. Det är dock möjligt att situationen blir mer krävande under den tid som insatsen pågår. I ett säkerhetsläge som eventuellt kan komma att skärpas kan man inte utesluta direkta militära hot mot Natos stående fartygsstyrka, Natos stående minröjningsstyrka eller mot de styrkor som utför *Air Policing*-uppgifter. Uppgifterna inom Natos stående fartygsstyrkor och stående minröjningsstyrkor

omfattar för närvarande sedvanliga åtgärder som fartyg vidtar i fredstid, genom vilka Nato visar sin militära beredskap, ökar sin avskräckning och övar sina styrkor. **De leds dock av Nato och står i enlighet med Nordatlantiska rådets beslut vid behov till förfogande för alla Natos uppgifter**, inklusive Natos snabbinsatsstyrkor. Också de uppgifter som planerats för de finländska fartygen inom Natos stående fartygs- och minröjningsstyrkor kan således under vissa omständigheter ändras, om situationen kräver det. I *Air Policing*-uppgifterna rör det sig om verksamhet för att bevaka och trygga integriteten för Islands luftrum, i sista hand med maktmedel. Statsrådet hör därmed riksdagen genom att förelägga den en redogörelse i saken i enlighet med 3 § i lagen om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet.